

oldalán feltárt jelenségek közül az Iseumtól É-ra már 1996-ban az ún. Éva-malom területén kutatott épület utcára nyíló homlokzati fala, valamint a Borostyánkő út K-i oldalán futó egykori római szennyvízcsatorna maradványai érdemelnek említést. Ez utóbbit a 2008-as ásatásunk során csak alapig kitermelt állapotban találtuk meg. Az újkori bolygatások miatt az út Ny-i oldalán futó, a járdát az úttesttől elválasztó korlátfal maradványait – a korábbiakkal ellentétben – idén már sehol nem találtuk meg dokumentálható állapotban.

Az ásatás során előkerült legfontosabb leletek

A korábbi évekhez hasonlóan az ideai ásatási évad is igen nagy mennyiségű tárgyi leletet eredményezett. A szisztematikus fémkeresésnek köszönhetően közel 400 db érem került elő. Közülük Domitianus aureusa érdemel kitüntetett figyelmet. Fémkeresés során előbukkant a felső udvaron egy bronzból készült párducsobrocska töredéke, az előcsarnokból pedig egy bronzvödör hatytyús attasa. Említést érdemel még egy ezüst térdfibula, egy ép hagymafejes fibula, egy ólom tükörkeret és egy bronzból készült kígyófejes huzalkarperec is.

Nagyszámú kőfaragvány-töredék látott napvilágot. A már említett, mészkőből készült négy vízelvezető kő (ún. „vályúkővek”), és nem messze tőlük, a feltehetőleg épületdíszelemek felaprításából származó márványtöredékek és szilánkok érdemelnek említést.

Munkatársak: Derdák Ferenc, Isztin Gyula geodéták; Kolonits László, Tártsy Tamás régésztechnikusok; Edőcs Judit restaurátor; Gáspár Norbert, Horváth András, Horváth Dorina, Komjáti Ádám, Kósa Viola, Marosvölgyi Bence, Pálffy Attila, Sós Ádám, Tompa Balázs, Vámos Péter régésztechnikus hallgatók; valamint Balázs Péter, Hódi Attila, Kiss Tamás és Tóth Ágnes.

MLADONICZKI RÉKA – SOSZTARITS OTTÓ

531. Szombathely, Kertész utca 51.

(KÖH 72045)

(Vas megye) Ró

2009. júliusban régészeti szakfelügyeletet végeztünk a gázvezeték-rekonstrukció földmunkáinál. A Kertész utcai árkokban régészeti jelenség, lelet nem került elő. Július 15-én a Kertész utca–Patak utca sarkán (a 2532 hrsz. D-i oldalán) az árok aljában csatári kövekből álló jelenségre lettünk figyelmesek. A felszíntől 83 cm mélyen mindkét metszetszalban (É-i és D-i) csatári kövek jelentkeztek. Az aszfaltozott út kavicsalapozása alatt a kövek szintjéig barna, agyagos feltöltési réteget figyeltünk meg. Az út felületétől 104 cm mélységben került elő a K–Ny irányú, habarccsal kötött, csatári kőből készített fal. A felette megtalált csatári kövek esetleg egykor a fal részei lehettek, de már nem habarccsal kötött állapotban kerültek elő, hanem a barna, agyagos feltöltésben feküdtek a fal felett. A fal K-i vége az árok nyomvonalába esett, a Ny-i pedig elkanyarodott az É-i metszetszalba. A fal feltárása, helyzetének tisztázása

közben néhány római házikerámia-töredék és egy firmaméceses válltöredéke került elő.

Munkatársak: Isztin Gyula, Kőszegi Ádám régésztechnikusok.

KISS PÉTER – MLADONICZKI RÉKA

532. Szombathely, Kossuth L. utca 33–37.,

Thököly I. utca 7–9. (KÖH 70141)

(Vas megye) Ró, Kö

A Kossuth és Thököly u. által határolt 5324 m² nagyságú területen (6317/1, 6313/2 hrsz.) 2008. november 3. és 2009. február 7. között folytatódott a megelőző régészeti kutatások. A 2008. évi II. ütem 383 m²-t érintett a telek Ny-i oldalán. Az újkori pincék által határolt terület három egymástól részben elkülönített felületből állt; É–D-i irányban mintegy 30 m hosszúságban és 25 m szélességben húzódott.

A korábbi ütemek próba- és megelőző feltárásain előkerült római kori maradványok, ill. az érintett területtől mintegy 50 m-re ÉÉK-re húzódó római városfal alapján Savaria egy újabb római kori részletének előkerülésére számítottunk. A terület régészeti fontosságát növelte az a felvetés, miszerint Savaria D-i városfalának sarkaitól D-i irányba, egy félkörívben húzódó, római- és/vagy középkori eredetű sánc helyezkedik el. Ez a sánc elméletileg metszette a kérdéses területet. Mivel a telek K-i oldalának feltárása során nem bukkant felszínre, ezért előkerülését ezen a szakaszon vártuk.

A feltárt terület K-i oldalán egy római kori, csatári kövekből és téglákból falazott L-alakú pillérsor került elő. A hozzá tartozó egykori járósínt az újkori bolygatás megsemmisítette, de magassága egy a közelben megmaradt (ásatási területtől kb. 10 m-re É-ra, elhelyezkedő) római kori falcsont, ill. terrazzo alapján rekonstruálható. A falcsont és a pillérsor feltehetőleg egy valamikor összetartozó nagyobb méretű, mediterrán jellegű épület maradványai lehetnek. A pillérsor alatt egy azzal megegyező tájolású faszervezetes építmény részletét tártuk fel.

A terület Ny-i oldalán a régészeti jelenségek fölött még 1,2–1,5 m vastag újkori rétegek húzódtak. Ezek elbontása után egy zömmel római kori leletanyagot tartalmazó, vastag, Ny felé lejtő törmeléksáv került elő. Alatta jól megfigyelhető volt egy ÉNy–DK irányban húzódó rétegtani elválás, amely két, egymástól jól elkülöníthető részre osztotta a területet. Az elválás oka pedig a Perint-patak egykoron itt húzódó mellékága volt (Zentai Zoltán geológus megállapítása). A hajdani patakmeder több, egymástól elkülöníthető, változó felületi kiterjedésű, Ny felé lejtő üledékréteggel, valamint az alatta előkerült kavicsággal nagyon markánsan, jól nyomon követhetően jelentkezett.

Az üledéksáv, amely egyértelműen kijelölte az egykori vízfolyás határait, K-i szélén egy kettős cölöplyuk sor futott. Az üledékben ugyanakkor egy faszervezet viszonylag jó megtartású, DNy–ÉK irányba ledől ma-

radványa került elő. A kihegyezett végű cölöpök DNy-i fele vékony ágakból készült, sűrű vesszőfonással volt ellátva, amely fölött – a cölöpök végződésénél – csapolásnyomokat is dokumentálni tudtunk. Ezekbe a csapolásokba illeszkedő keresztlécek a helyükről kimozdulva ugyan, de szintén előkerültek. A cölöpök mérete alapján kétségtelen, hogy a faszerkezet és a cölöplyuksorhoz tartozott egykoron. Az üledékbe süllyedt, körülbelül 10 m²-es famaradvány római és középkori leletanyag kíséretében került elő. (Az illusztrációkat lásd fent!) Az azóta elkészült dendrokronológiai vizsgálat szerint (dr. Grynaeus András) a cölöpök tölgyből, a vesszőfonás fűzfából készült. A felhasznált faanyagot az 1600-as évek környékén vágták ki. Az évszám tökéletesen összevág Horváth Tibor Antal Szombathely történetéről írt munkájában található néhány adattal.⁴¹ Az általa összegyűjtött írásos emlékek között szerepel ugyanis a Szombathelyt egykoron övező árok és a fából készült, vesszőfonással ellátott palánk leírása. Megtudjuk még azt is, hogy ezt a palánkot 1490-ben, 1592-ben és 1612-ben vagy újjáépítették vagy sérüléseit kijavították.

A palánkot kísérő árok viszont, az egyértelműen vízmozgáshoz kapcsolódó üledékesedés miatt, nem száraz-, hanem vizesárok volt. Elhelyezkedése alapján nagy valószínűséggel a mai Perint-patak egyik mellékágával azonosítható, amelyet valamikor az újkor folyamán feltöltöttek.

A római topográfia alapján feltételezhető, hogy ez a patakmeder már a római korban is létezett, bár az egyelőre eldöntetlen, hogy természetes vagy mesterséges képződménnyel van-e dolgunk.

Az előkerült faszerkezet – topográfiai helyzete, kora, ill. a kísérő leletanyag alapján – a középkori Szombathely irodalmi adatokból is ismert, ún. D-i sáncának egy szerencsésen megmaradt részlete.

ANDERKÓ KRISZTIÁN – SOSZTARITS OTTÓ

533. Szombathely, Országúti-dűlő (KÖH 68171)

(Vas megye) B, Á

2008. szeptember 10. és 2009. március 26. között megelőző feltárást végeztünk a 86. sz. főút Vát–Szombathely összekötő szakaszának (83+780–84+070 km-szelvény) nyomvonalára eső lelőhelyen, a 01169/3–6, 01173/1, 01169/7 hrsz. ingatlanokon. A feltárást 2008. szeptember 10-én Varga Krisztina kezdte meg, majd tőle október 17-én Basticz Zoltán vette át a tél beálltaig, végül Dobozi Ágnes fejezte be. A feltárt terület 20 657 m² nagyságú volt.

A lelőhely Zanattól K-re, a Kozár-Borzó-patak magasabb teraszán, a 86. sz. főút É-i és D-i oldalán található, K-i határa az Tücsök-patak. A lelőhelyet kettévágja a mai 86. sz. főút nyomvonala, amelynek hajdani építéskor régészeti értékek sérülhettek. A feltárást megelőző terepbejárást Takács Károly régész 2006-ban végezte, melynek során római kori, középkori felszíni telepnyomokat talált.

A feltárást először az É-i oldal, majd a D-i rész humuszosásával végeztük. A D-i rész gépi nyésését két nyomvonalszakaszon (főpálya, lehajtó ág) folytattuk. A munkát az előbbin kezdtük meg. Az altalaj sárga homokos, löszös, melyen nagyon szórta és csoportokat alkotva mutatkoztak a régészeti jelenségek. A pataktól nyugatabbra a humusz vastagsága helyenként elérte a 70–80 cm-t. A főpálya humuszosítását csak kb. a feléig végeztük, azután a lehajtó ág területén folytattuk a munkát. Ennek K-i részén jelentkezett néhány objektum, de Ny felé haladva ezek megszűntek. Ekkor a terület két szélén húzott, 2 m széles kutatóárokcal szondáztunk. Az északiban egyetlen jelenséget sem észleltünk, a déliben egy közepes méretű gödör és három kisebb cölöplyuk folytja került elő. A kutatást 2009-ben a D-i főpálya Ny-i részén 3, egyenként 1,5 iszapolókanál széles, sávban és a K-i szelvényfaltól K felé, a leendő út nyomvonalában, 1 iszapolókanál szélességben végeztük.

A lelőhelyen 132 gödröt, 76 cölöplyukat, 6 kemenét, 3 nyílt tűzhely nyomát és 1 kutat tártunk fel. Egy kora bronzkori edénytöredéket tartalmazó gödröt leszámítva az objektumok többségéből a 13–14. századra datálható, nagy mennyiségű kerámia látott napvilágot.

41 HORVÁTH T. A.: Szombathely a XV–XVIII. században. Acta Sava-riensis 8, 1993.